

บทที่ 1

ความหมาย ลักษณะ และประเภทของ เด็กสติปัญญาเลิศ และเด็กที่มี ความสามารถพิเศษ

บทที่ 1

ความหมาย ลักษณะ และประเภทของเด็กสติปัญญาเลิศ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

1.1 ความหมาย

ก่อนที่จะกล่าวถึง "เด็กสติปัญญาเลิศ" (Gifted Child) และ "เด็กที่มีความสามารถพิเศษ" (Talented Child) ขอทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำว่า "Gifted" และ "Talented" ดังนี้

"Gifted" หมายถึง - มีความสามารถโดยธรรมชาติ ความสามารถพิเศษ
- มีลักษณะเด่น

(Webster's New World Dictionary - second college ed., 1984: 589)

"Gifted" ตามความหมายที่ ดร.ดวงเดือน อ่อนน้อม (ดวงเดือน อ่อนน้อม, 2529: 5-6) ได้รวบรวมไว้ มีความหมายที่แตกต่างกันดังนี้

ความหมายที่ 1 Gifted หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิชาการ
ความหมายที่ 2 Gifted หมายถึง บุคคลที่แสดงความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ หลายด้าน เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษา

ความหมายที่ 2 Gifted ความหมายของคำนี้ขึ้นอยู่กับระดับความสามารถพิเศษที่วัดได้เป็นเกณฑ์โดยทั่วไป เครื่องวัดได้แก่ แบบสอบสติปัญญา บางคนแนะว่าเด็ก Gifted คือเด็กที่สอบแบบสอบสติปัญญาของ Stanford-Binet ได้คะแนนตั้งแต่ 148 ขึ้นไปหรือที่เปอร์เซ็นต์ไคล์ที่ 99.9 หรือ 1 ส่วน 10 % นั้นเอง การอธิบายความหมายโดยอาศัยระดับของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามสติปัญญา ไม่มีข้อตกลงที่แน่นอนเป็นการให้ความหมายแบบแคบ ๆ จำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะคุณลักษณะเดียวคือ สติปัญญา ซึ่งตามความเป็นจริง ผู้ที่ gifted ด้านใดด้านหนึ่ง มักจะเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของคุณลักษณะด้านต่าง ๆ หลาย ๆ ด้าน

นักการศึกษาชาวต่างประเทศหลายท่านได้ให้คำจำกัดความของ "Gifted Child"

ไว้อย่างน่าสนใจดังนี้

Abraham, W. (1958, อ้างถึงใน "คำจำกัดความของเด็ก gifted," 2524)

ให้คำจำกัดความของเด็กสามารถพิเศษว่า เด็กสามารถพิเศษหมายถึง เด็กซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เด็กที่มีความสามารถสูง สามารถเรียนจบบทเรียนได้เร็วกว่าเวลาที่กำหนดให้
2. เด็กที่มีความสามารถสูง ในด้านการคิดสร้างสรรค์ การให้เหตุผล
3. เป็นเด็กที่มีความสนใจกว้างขวาง และมักผลิตผลงานที่มีคุณภาพสูง
4. เด็กที่มีความสามารถทางศิลปะและเครื่องกล
5. เด็กที่มีระดับสติปัญญาสูง
6. เด็กที่มีความสามารถทางสมองสูง มีผลการเรียนดีเด่น มีผลงานที่ดีเด่นแก่สังคม
7. เด็กที่มีอายุสมองสูงกว่าอายุจริง เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กทั่ว ๆ ไป

Brodley (1970, อ้างถึงใน "คำจำกัดความของเด็ก gifted", 2524) ให้คำจำกัดความว่าเด็กสามารถพิเศษ หมายถึงเด็กที่มีความสามารถทางด้านสติปัญญาสูง ในการแสวงหาความจริง ความคิดและความสัมพันธ์ รวมทั้งความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เช่น ศิลปะ ดนตรี ความเป็นผู้นำ โดยทั่วไปแล้วเด็กเหล่านี้จะมี IQ อยู่ระหว่าง 130-160

Dehann และ Havighurst (1957, อ้างถึงใน "คำจำกัดความของเด็ก gifted", 2524) ให้คำจำกัดความของเด็กสามารถพิเศษว่า เด็กสามารถพิเศษหมายถึงเด็กที่มีความสามารถสูงในหลายด้าน เช่น

1. ความสามารถทั่วไปที่เกี่ยวกับการใช้สติปัญญา เช่น การให้เหตุผล การหาคณิตศาสตร์ มิติสัมพันธ์
2. ความสามารถทางวิทยาศาสตร์ เช่น เครื่องกล ความเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์
3. ความสามารถทางศิลปะ ซึ่งรวมไปถึงดนตรี การประพันธ์ และการละคร

Fliegler และ Bish (ค.ศ.1959) ได้ให้คำนิยาม "เด็กสติปัญญาเลิศ" ไว้ว่า "เด็กสติปัญญาเลิศ ได้แก่ เด็กที่มีสติปัญญาสูงสามารถสอบได้คะแนนเป็นเยี่ยมนับเนื่องอยู่ในร้อยละ 15-20 ของประชากรนักเรียนทั้งหมด มีความสามารถในวิชาคณิตศาสตร์ กลศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ การแสดงทุกชนิด มีลักษณะเป็นผู้นำ และมีความสามารถเป็นเยี่ยมที่จะปรับตนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างไม่ซ้ำแบบใคร" (ศุภชัย บริวัฒน์ ๓ อรรถยา, 2535: 19-20)

Lloyd Dunn ได้ให้ความหมายของคำว่า "Gifted Child" ดังนี้

"เด็กที่ได้ชื่อว่ามีปัญญาเลิศก็คือ เด็กที่มีความสามารถอยู่ในระดับร้อยละ 3 ของประชากรนักเรียนทั้งหมดในทางภูมิปัญญาทั่ว ๆ ไปในทางความคิดสร้างสรรค์ หรือความสามารถในทางอื่น ๆ ซึ่งมีแวหรือท่วงทีว่าจะทำประโยชน์ในสังคมอย่างถาวร เด็กได้ชื่อว่าสติปัญญาเลิศเหล่านี้จะต้องเป็นเด็กที่มีความสามารถในระดับสูงและต้องการแผนการศึกษาพิเศษอันเหมาะสมซึ่งในระดับสูงเสมอกัน" (ดุษฎี บริพันธ์ ๗ อุษยชา, 2535: 24)

U.S.Office of Education (ค.ศ.1972) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "Gifted" ซึ่งเป็นที่ยอมรับมากที่สุดและใช้กันอย่างกว้างขวางในสหรัฐอเมริกา ดังนี้

"เด็กสติปัญญาเลิศ คือ เด็กที่ผู้เชี่ยวชาญในวงการที่เกี่ยวข้องได้รับรองว่าเป็นเด็กที่มีความสามารถเป็นยอด เด็กเหล่านี้ต้องการแผนการศึกษาพิเศษและบริการทางการศึกษาที่นอกเหนือไปจากเด็กปกติ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เด็กที่มีความสามารถเหล่านี้ได้แก่ เด็กที่มีผลงานและความสำเร็จสูง และ/หรือมีความสามารถในด้านต่าง ๆ ด้านใดด้านหนึ่ง (หรือหลาย ๆ ด้าน) ติดตัวมาแต่กำเนิด ดังนี้

1. ภูมิปัญญาทั่วไป
2. ความถนัดในการเรียนเฉพาะด้าน
3. ความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์
4. ความสามารถในการเป็นผู้นำ
5. ความสามารถทางศิลปะและดนตรี
6. ความถนัดทางกล้านเนื้อและประสาทสัมผัส

"Talented" หมายถึง - ความสามารถหรือพลังด้านใดด้านหนึ่งโดยธรรมชาติ

คุณสมบัติประจำตัวที่ธรรมชาติให้มา

- ความสามารถพิเศษด้านศิลปะหรือวิทยาศาสตร์หรือ

การเรียนรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใด

(Webster's New World Dictionary, 1984: 1451)

"Talented" ตามความหมายที่ ดร.ดวงเดือน อ่อนน่วม (ดวงเดือน อ่อนน่วม, 2529: 56) ได้รวบรวมไว้มีความหมายที่แตกต่างกันดังนี้

ความหมายที่ 1 talented หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถพิเศษทางด้านศิลปะ ดนตรี หรือการแสดง

การอธิบายความหมายในลักษณะนี้ นำไปสู่ความเข้าใจผิดที่ว่าความสามารถพิเศษทาง ดนตรี ศิลปะ มีคุณค่าน้อยกว่าความสามารถพิเศษทางด้านวิชาการ

ความหมายที่ 2 talented หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถพิเศษเพียงด้านเดียว เช่น ด้านคณิตศาสตร์ การอธิบายความหมายทำนองนี้ไม่ค่อยจะสื่อความหมายนัก เพราะโดยทั่วไปเมื่อมีการเอ่ยถึงผู้ที่ gifted มักจะระบุว่าเป็น gifted ด้านใด เช่น ด้านภาษา ด้านคณิตศาสตร์ ดังนั้นการอธิบายความหมายของคำว่า gifted และ talented โดยอาศัยจำนวนด้านของ ความสามารถพิเศษของเอกัตบุคคลจึงไม่มีความหมายเท่าใดนัก อีกประการหนึ่งก็คือ เป็นการ ยากที่จะหาบุคคลที่มีสัมฤทธิ์ผลสูงทุกด้าน การให้ความหมายของ gifted ทำนองที่กล่าวมาแล้ว จึงนำไปสู่การเข้าใจผิดได้อีกเช่นกัน

ความหมายที่ 3 ความหมายของคำว่า talented ขึ้นอยู่กับระดับความสามารถ พิเศษที่วัดได้เป็นเกณฑ์ โดยใช้เครื่องมือวัดคือ แบบสอบถามสติปัญญาของ Stanford-Binet เด็ก talented ได้แก่ เด็กที่ได้คะแนนระหว่าง 132-147 หรือที่เปอร์เซ็นต์ไคล์ที่ 98 และ 99

บางคนก็เสนอให้จัดพวกที่ได้คะแนนตั้งแต่ 133 ขึ้นไป คือที่ 2% แรกเป็นพวก gifted ส่วนพวกที่ได้คะแนนระหว่าง 124-132 หรือเปอร์เซ็นต์ไคล์ที่ 93-98 เป็นพวก talented

การอธิบายความหมายโดยอาศัยระดับของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามสติปัญญา ไม่มีข้อ ตกลงที่แน่นอนว่าคะแนนไม่ควรใช้เกณฑ์ในการจำแนกค่าทั้งสอง การอธิบายความหมายของคำ แบบนี้เป็น การให้ความหมายแบบแคบ ๆ จำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะคุณลักษณะเดียวคือ สติปัญญา ซึ่งตามความเป็นจริง ผู้ที่ gifted ด้านใดด้านหนึ่งมักจะเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของ คุณลักษณะด้านต่าง ๆ หลายด้าน

1.2 ลักษณะของเด็กเก่ง

ในปี ค.ศ. 1940 Terman และคณะ ได้ทำการศึกษาลักษณะของเด็กเก่งหรือเด็กสติ ปัญญาเลิศ โดยศึกษาการถ่ายพันธุ์ของอัจฉริยะจากกลุ่มตัวอย่างเด็กประมาณ 1,000 คน ซึ่งมี เชาว์ปัญญา (IQ) ตั้งแต่ 140 ขึ้นไป การศึกษาจะเน้นด้านวิชาการและเชาว์ปัญญา ซึ่งเป็น

ความเข้าใจที่อยู่ในวงจำกัด เพราะไม่ได้ศึกษาถึงพัฒนาการความสามารถในด้านต่าง ๆ ของเด็ก จากการศึกษาจะเน้นด้านวิชาการและเชาว์ปัญญา ซึ่งเป็นความเข้าใจที่อยู่ในวงจำกัดเพราะไม่ได้ศึกษาถึงพัฒนาการความสามารถด้านต่าง ๆ ของเด็ก จากการศึกษา Terman พบว่า เด็กสติปัญญาเลิศซึ่งแต่เดิมเข้าใจว่าเป็นเด็กอ่อนแอสนใจแต่การเรียน อ่านหนังสือตลอดเวลา ร่างกายไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควรนั้น แท้จริงแล้ว เด็กสติปัญญาเลิศ มีความเลิศทางสติปัญญา และมีความเหนือกว่าเด็กปกติทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และความประพฤติ ดังจะเห็นได้จากการค้นพบของ Terman ดังนี้

- กลุ่มตัวอย่างเด็กที่ศึกษา มีความสูงกว่า แข็งแรงกว่า และหนักกว่าเด็กปกติ
- กลุ่มตัวอย่างเด็กที่ศึกษา เดินได้ก่อนเด็กปกติ
- กลุ่มตัวอย่างเด็กที่ศึกษา มีข้อบกพร่องทางประสาทสัมผัสต่ำ
- กลุ่มตัวอย่างเด็กที่ศึกษา บิตามารตามีการศึกษาดีกว่าคนทั่วไป
- กลุ่มตัวอย่างเด็กที่ศึกษา มาจากครอบครัวที่มีรายได้เหนือกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของครอบครัวที่มีรายได้สูง
- กลุ่มตัวอย่างเด็กที่ศึกษา มาจากครอบครัวที่มีปัญหาการหย่าร้างน้อย

เด็กในกลุ่มนี้จะมีเชาว์ปัญญา (IQ) เฉลี่ย 132 ในจำนวนนี้จะมีเด็กจำนวนร้อยละ 2 มีเชาว์ปัญญา (IQ) ต่ำกว่า 100 และร้อยละ 33.5 มีเชาว์ปัญญาสูงกว่า 140

ปี ค.ศ. 1936 Terman ได้ดัดแปลงแบบสอบสติปัญญาของ Binet และได้ตั้งเกณฑ์ของระดับสติปัญญาไว้ดังนี้

เชาว์ปัญญา (I.Q)	เปอร์เซ็นต์	สติปัญญา
160-169	0.03	ฉลาดมาก
150-159	0.2	
140-149	1.1	
130-139	3.1	ฉลาด
120-129	8.2	
110-119	18.1	สูงกว่าปกติ

100-109	23.5	}	ปกติธรรมดา
90- 99	23.0		
80- 89	14.5		ต่ำกว่าธรรมดา
70- 79	5.6		คาบเส้นเริ่มแสดงแนว ของความบกพร่อง
60- 69	2.0	}	สติปัญญาต่ำ
50- 59	0.4		
40- 49	0.2		
30- 39	0.03		

การศึกษาวิจัยเรื่อง เด็กสติปัญญาเลิศของ Terman สรุปผลได้ดังนี้

1. ระดับความฉลาดหรือระดับสติปัญญาของเด็กแต่ละคนไม่เท่าเทียมกัน เด็กบางคนอาจจะเก่งด้านหนึ่งด้านใดเป็นพิเศษ แต่กลับไม่เก่งในอีกด้านหนึ่ง เช่น เด็กคนหนึ่งเก่งเลขเป็นพิเศษ แต่อาจไม่เก่งทางภาษาก็เป็นได้ หรือเด็กที่คนหนึ่งอาจจะเก่งหรือมีความสามารถในหลาย ๆ ด้าน เช่น ดนตรี ศิลปะ นาฏศิลป์ เป็นต้น
2. ลักษณะของเด็กสติปัญญาเลิศ เดิมมีผู้เข้าใจว่า เด็กสติปัญญาเลิศ เป็นเด็กผอมไม่แข็งแรง สวมแว่นตา หรือไม่เหมือนเด็กปกติ แต่ตามนี้ Terman พบปรากฏว่าเด็กสติปัญญาเลิศมีสุขภาพอนามัยดี แข็งแรงและไม่มีปัญหาใด ๆ เหมือนเด็กปกติ
3. บรรยายากาศที่ดี มีส่วนช่วยพัฒนาความฉลาดและความเข้าใจในเรื่องนี้ของพ่อแม่ และครูจะมีผลต่อการพัฒนาความสามารถของเด็กด้วย
4. เด็กสติปัญญาเลิศ จะยังคงรักษาความเป็นปัญญาเลิศไว้ได้จนกระทั่งตาย
5. อัตราการเรียนรู้เด็กสติปัญญาเลิศสามารถเรียนรู้ได้เร็วและเรียนได้มาก การจัดโปรแกรมการเรียนรู้จึงเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถของเด็ก การจัดกลุ่มเด็กด้วยกัน จะทำให้เด็กเรียนรู้กันเอง และมีครูคอยให้คำแนะนำ แม้ว่าเด็กสติปัญญาเลิศเพียงใดก็ตามยังคงต้องการคำแนะนำจากผู้ที่เกี่ยวข้อง
6. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

ตลอดจนค่านิยม จะมีผลต่อพฤติกรรมและแสดงออกในรูปแบบนี้แตกต่างกันและอาจเป็นการยากที่จะคัดแยกเด็กที่ต่างวัฒนธรรม

7. จำนวนเด็กสติปัญญาเลิศในโรงเรียนหนึ่ง ๆ จะมีเด็กสติปัญญาเลิศประมาณ 5%

8. ความแตกต่างระหว่างเพศ เพศชายจะมีจำนวนเด็กสติปัญญาเลิศมากกว่าเพศหญิง (พิตรเพลิน สนิทประชากร, 2526: 120-1)

Terman ได้สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของลักษณะของเด็กสติปัญญาเลิศ ดังนี้ (วาริ ถิระจิตร, 2534: 30)

1. ร่างกาย สุขภาพดี และพัฒนาการได้เร็วกว่าเด็กทั่วไปแรกคลอดจะมีน้ำหนักมากกว่าเด็กธรรมดาประมาณ 3/4 ปอนด์ จะเดินได้ก่อนเด็กปกติ 1 เดือน พูดได้ก่อนเด็กปกติ 3 1/2 เดือน อัตราการตายตั้งแต่เด็กน้อยกว่าปกติ

2. จะรักษาระดับสติปัญญาอยู่ในระดับเดิม คือเมื่อเล็ก ๆ เก่ง พอโตขึ้นก็จะยิ่งเก่งขึ้น คือมีระดับสติปัญญาสูงเยี่ยม

3. มักจะสนใจนามธรรมได้ดี และสนใจมากกว่ารูปธรรม สนใจทางทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ ด้านกีฬาสนใจพอ ๆ กับเด็กทั่วไป ด้านสังคม Terman พบว่ากลุ่มเด็กเก่งไม่ค่อยชอบสังคมเท่ากับเด็กธรรมดา มักไม่ชอบคบค้าสมาคมกับคนหลาย ๆ คน เวลาเล่นจะเล่นอยู่กับเพื่อน 2 คน ที่ถูกใจที่สุด

4. มีระเบียบวินัยดีกว่าเด็กทั่วไป รักความสะอาด ไม่ชอบพูดเท็จ มีเหตุมีผล มีความซื่อสัตย์ เสียสละ

5. การทดสอบด้านสุขภาพจิต การปรับตัว 80% ปรับตัวได้ดี ถูกต้อง 15% มีปัญหา ด้านปรับตัวบ้าง 5% ปรับตัวไม่ได้เลย ในจำนวนพวกที่ปรับตัวไม่ได้นี้ มีปัญหาความประพฤติ 9% เป็นผู้หญิง และ 15% เป็นผู้ชาย สรุปได้ว่ามีความสามารถในการปรับตัวได้ดีตั้งแต่เด็กจนโต

6. ด้านครอบครัว การแต่งงาน ดำเนินไปโดยปกติเยี่ยงคนธรรมดาทั่วไป แต่มีอัตราการหย่าร้างน้อยกว่าปกติ เมื่อนำบุตรมาทดสอบ I.Q. พบว่าบุตรมี I.Q. เฉลี่ย 132.7 จำนวน 1 ใน 3 มี I.Q. สูงมากถึง 140 และ 2% มี I.Q. ต่ำกว่า 100

7. ด้านอาชีพ ตำแหน่งหน้าที่มักอยู่ในวงอาชีพชั้นสูง มากกว่าคนทั่วไปถึง 8 เท่า รายได้สูงกว่ารายจ่ายเฉลี่ยของทั้งประเทศ